

АНАЛІЗ СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ ЗЕЛЕНОЇ ЛОГІСТИКИ В УКРАЇНІ

*Сачок А. А., Разінкіна Т.Г., Кашлакова Т.К., Гармаш О.М.
кафедра логістики НАУ*

The article considers the problems of waste disposal in Ukraine and focuses on the main directions of reducing the harmful effects on the environment in the modern world, which are becoming increasingly important in Ukraine. The world experience in waste recycling is analyzed, as well as the composition of solid waste in Ukraine is considered.

Проблему утилізації відходів в Україні, насамперед, слід розглядати, як одну із головних проблем. Розглянувши сучасний стан проблеми, яка досліджувалась за статистичними даними Держстату України [5] та даних низки провідних дослідників [1-3], можемо сказати, що звалища відходів та полігони (це природоохоронні спорудження, призначені для складування твердих побутових відходів, які забезпечують захист від забруднення атмосфери, ґрунтів, підземних і поверхневих вод, що перешкоджають поширенню патогенних мікроорганізмів за межі площадки складування, а також які забезпечують знезаражування біологічним способом [5]) складають 5–7% від всієї території України. Процес накопичення відходів в Україні має загрозливі темпи для екології всієї держави, проте зазначимо, що процес переробки сміття у енергію та добрива стає для України актуальним і зараз слід звернути увагу на світову практику розвинених країн світу.

За статистичними даними [5], на початок II півріччя 2021 року, в Україні налічується 6,5 тис. полігонів та 35 тис. сміттєзвалищ, разом вони складають 42 тисячі квадратних метри, для порівняння, площа Данії становить 43 тисяч квадратних метрів. Зазначимо, що з кожним роком цей показник стає все більшим, а наповненість сміттєзвалищ набуває катастрофічного стану для екологічної безпеки країни. Також слід звернути увагу на те, що більшість складів для сміття не відповідають вимогам щодо забезпечення екологічної безпеки. Тому дуже небезпечним в Україні є зберігання хімічних, специфічних відходів, що

утворюються у процесі медичного обслуговування, ветеринарної практики та пов'язаних з ними дослідних робіт. Утилізація даних типів відходів вимагає суворіших норм і більшість сміттєзвалищ не захищають навколишнє середовище від впливу шкідливих речовин.

Упродовж багатьох років кількість твердих побутових відходів невинно зростала: як через ріст населення, так і через зміни способу життя людей, які використовують все більше обгорткових і пакувальних матеріалів. Дослідження свідчать, що склад міських твердих побутових відходів відрізняється за типами (рис.1).

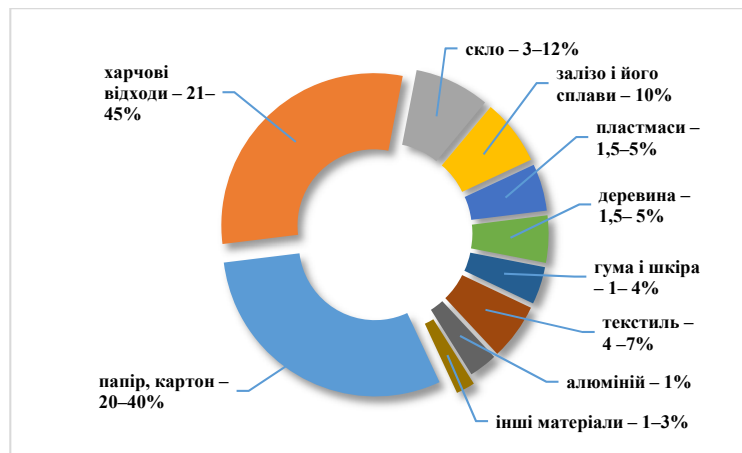

Рисунок 1 - Склад міських твердих побутових відходів

На думку науковців, відходи слід розглядати як будь-які речовини, матеріали і предмети, що утворилися у процесі виробництва чи споживання, а також товари (продукція), що повністю або частково втратили свої споживчі властивості і не мають подальшого використання за місцем їх утворення чи виявлення і від яких їх власник позбувається, має намір або повинен позбутися шляхом утилізації чи видалення [4].

Також слід звернути увагу на те, що відходи накопичуються не тільки від побутових споживачів, а також від промисловості та сільського господарства. В першу чергу, це

галузь матеріального виробництва, тобто сукупністю підприємств (фабрик, заводів, електростанцій, шахт, рудників тощо), на яких виробляють знаряддя праці та іншу продукцію для самої промисловості і для інших галузей господарства. А по-друге, це видобування сировини і палива, виробництво енергії, заготівля лісу, обробка і переробка продукції, одержаної в промисловості або в сільському господарстві [4]. У процесі промислової праці накопичується велика кількість токсичних відходів, які є небезпечними для довкілля та здоров'я людини.

Спираючись на вище наведене, можемо зазначити, що доки Україна думає куди подіти сміття, Європа вже не знає де його взяти. Провідними країнами з переробки відходів є: Швеція, Німеччина, Швейцарія, Австрія. За допомогою вторинної сировини вони опалюють будинки, забезпечують їх електроенергією, виготовляють альтернативне органічне паливо (з деревини), предмети домашнього побуту, будівельних матеріалів (з пластику), газетний і туалетний папір, тканину, руберойд (з макулатури) та інше.

Швейцарія є чудовим прикладом для України. Певна частина її території перебувала під звалищами, але вони впоралися з цією проблемою, запровадивши державну систему екологічного оподаткування. Окрім того діє система маркування сміття та штраф за несортоване сміття. За невеликий період вони досягли значних успіхів. Зараз вони переробляють та спалюють не тільки своє сміття, а також закуповують сміття із інших країн, для забезпечення виробничих потужностей переробної промисловості.

Забезпечення екологічної безпеки населення є невід'ємною частиною стійкого економічного і соціального розвитку нашої держави. Економічне питання утилізації відходів необхідно розглядати з двох сторін – для суб'єкта господарської діяльності, що здійснює утилізацію та соціуму, за рахунок якого покриваються витрати шляхом підвищення тарифів для населення.

Спираючись на досвід інших країн, Україна може обрати найбільш оптимальний варіант по переробці та утилізації відходів. Наприклад, у Франції є лише два баки: перший – для вторинної сировини, що переробляється (пляшки, банки, спеціальні упаковки, папір), другий – для непереробної. Через те,

що в Україні не вистачає коштів та відсутня культура сортування, можна почати саме з таких простих заходів залучення суспільства до вирішення екологічних проблем нашої держави.

«Сміття – це той ресурс, який можна перетворити з екологічної проблеми на джерело необхідної суспільству енергії та точку росту економіки», – наголосив Сергій Савчук [5].

Спираючись на статистичні дані, можемо зазначити, що щорічно населенням країни збирається близько 10 млн тон сміття, з яких близько 94% вивозиться на сміттєзвалища. На сьогодні в Україні вже налічується понад 5 тис. санкціонованих полігонів, а несанкціонованих – у рази більше. Якщо запровадити європейський досвід перероблення сміття ми переробляючи близько 10 млн тон сміття на рік, зможемо заощаджувати в еквіваленті до 1 млрд м³ газу.

Звертаємо увагу на те, що ситуація зі сміттям в Україні є неконтрольованою, є багато незаконних сміттєзвалищ, які кожного дня погіршують екологічну ситуацію в Україні. Єдиний працюючий сміттєспалювальний завод не може вирішити цю проблему. Усе пов'язано між собою та потребує спільних зусиль в зазначеному напрямі на державному рівні. Використання сучасних методів та світових технологій з утилізації сміття може стати складовою економічного розвитку країни.

Україна є унікальною за загальною кількістю відходів, кількістю небезпечних відходів та за дефіцитом уваги до цього питання. Серед напрямів вирішення зазначеної проблеми, на мій погляд, необхідно сконцентрувати увагу на:

- розробці оптимальної системи щодо переробки сміття з чітко прописаними правилами, правами та обов'язками;
- забезпеченні відповідного нормативно-правового супроводу;
- модернізації та створення нових енергоощадних сміттєспалювальних та сміттєпереробних заводів;
- сортуванні та переробці відходів;
- введенні штрафів за викидання несортованого сміття;
- впровадженні технології виготовлення упаковки різної продукції із сировини, яка підлягає вторинному використанню;
- обмеженні обігу пластикових товарів;
- збільшенні обсягу виробництва екологічних товарів;

– збільшенні кількість пунктів прийому батарейок, лампочок та дрібної побутової техніки.

Підводячи підсумки, можемо зазначити, що зелена логістика, як основний напрям зменшення шкідливого впливу на екологію в сучасному світі стає все більш актуальнішим в Україні. Це один з прикладів суспільно корисного і прибуткового поєднання екології та економіки, який задовольняє умови як збереження навколишнього середовища так і зростання прибутковості підприємств.

Все це вимагає застосування нових підходів до діяльності підприємств, одним із яких є застосування світових технологій зеленої логістики. Розглянувши перспективи розвитку зеленої логістики в Україні, ми можемо стверджувати, що в сьогоденні найважливішою проблемою є управління утилізацією сміття. Для цього необхідно детально опрацювати інформацію про сучасні технології та практику використання енергоефективних перероблювальних заводів у Європі. Одним із таких прикладів може слугувати Швеція, яка побудувала екологічні електростанції, які виробляють більшу частину електроенергії для потреб країни на спаленні сміття.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Познякова О. В. Зелена логістика. Наукова спільнота. 2018. URL: <http://www.spilnota.net.ua/ru/article/id-2666/>
2. Murphy Paul R. Green logistics: Comparative views of environmental progressives, moderates, and conservatives. *Journal of Business Logistics*. 1996 URL: http://findarticles.com/p/articles/mi_qa3705/is_199601/ai_n8748499/
3. Гроші зі сміття. Як Німеччина стала чемпіоном світу з переробки відходів <http://surl.li/qlyh>
4. Довга Т. М. Основні тенденції та закономірності утворення і переробки твердих побутових відходів в Україні [Електронний ресурс] / Т. М. Довга // - Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». - 2012. - №10. – Спосіб доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1491>
5. Загальна характеристика промисловості України. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ukrmap.su/uk-g9/912.html>